

Moren: Reinos de Taifas (1031 - 1090)

In de periode na de ineenstorting van het kalifaat van Córdoba viel Al-Ándalus uiteen in de Reinos de Taifas. Deze rijkjes vielen later ten prooi aan de christelijke koningen uit het Noorden. Er vond een aanzienlijke machtsverschuiving plaats in Spanje en in het Middellandse Zeegebied.

Uiteenvallen van het kalifaat van Córdoba

Met de verdwijning van het centrale gezag van het kalifaat van Córdoba in 1031 viel Al-Ándalus uiteen in een groot aantal koninkrijkes, de zogenaamde *Reinos de Taifas*. Het woord taifa is Arabisch en heeft in het Spaans o.a. de betekenis van troep of bende. Deze verbrokkeling in de Reinos de Taifas verliep in eerste instantie langs etnische lijnen. Leaders van deze rijkjes behoorden doorgaans tot één familie of stam. De grenzen tussen deze zelfstandige gebieden waren niet nauwkeurig vastgelegd en veranderden voortdurend vanwege de onderlinge strijd, waarbij de regionale heersers beurtelings de hulp inriepen van Moorse collega's of van christelijke leiders.

Hadden de diverse geloofsgroepen tijdens het kalifaat een modus vivendi gevonden, met de opkomst van de Taifas vond er ook een scheiding plaats tussen islamieten en christenen. Christenen die de Moorse cultuur hadden overgenomen, de zogenaamde *mozárabes*, werden

onder invloed van de aanvallen van de christelijke koningen uit het noorden, gescheiden van hun in oorsprong islamitische medeburgers. Eenzelfde lot trof de islamieten aan wie het was toegestaan in de door christenen overwonnen Moorse gebieden te blijven wonen, de *mudéjares*. Dit droeg bij aan het ontstaan van wederzijdse haat tussen de verschillende geloofsgroepen wat eveneens grote sociale spanningen met zich meebracht.

De vaak ongeletterde heersers van de Reinos de Taifas schiepen er een genoegen in om onderdak te verlenen aan de grote en erudiete schrijvers, historici, musici en wetenschappers uit het tijdperk van het kalifaat en beconcurrerden elkaar daarmee. Daarnaast onderhielden zij eigen legers, meestal bestaande uit huurlingen en lieten zij een eigen munt slaan, luxueuze paleizen, moskeeën en badhuizen bouwen en benoemden zij een uitgebreid corps van ambtenaren en diplomaten. De burgers, of die nu islamieten waren, christenen of joden, hadden veel ervan te leiden en dienden de daarmee samenhangende uitgaven op te brengen ten koste van de bescherming die zij nodig hadden.

Machtsverschuiving ten gunste van de christenen

Deze onderlinge concurrentiestrijd om grondgebied betekende in feite een langzame maar zekere zelfmoord, want de tot dan toe weinig georganiseerde christenen in het noorden, die ten tijde van het kalifaat altijd op afstand gehouden waren, begonnen samen op te trekken waardoor het machtsevenwicht in hun voordeel verschoof. Christelijke koningen van Galicië, Castilië, Navarra, León, Asturië, Aragon en Barcelona die elkaar bevochten en steeds een aaneengesloten Moors front tegenover zich hadden gehad, vonden elkaar in één doel: de herovering van Spanje op de Moren (*de Reconquista*), waarbij zij het voordeel hadden niet verdeeld te zijn langs etnische lijnen zoals de islamieten dat kenden. Het was Ferdinand I, koning van Castilië en León (1037-1065) die een krachtig stoot gaf aan de Reconquista, een herovering die overigens nog vier eeuwen zou duren. Heersers van de Reinos de Taifas werden schatplichtig aan

Alfonso VI

Ferdinand en aan zijn zoon Alfonso VI, die regeerde van 1079 tot 1109. De meest bedreigende gebeurtenis voor de Moren was de inname van de belangrijke en strategische stad Toledo door Alfonso VI in 1085. Daarmee verschoof het machtsevenwicht op het schiereiland dusdanig dat de heersers van de Taifas zich genoodzaakt zagen de hulp in te roepen van hun geloofsgenoten, de *Almorávides*, een Berberstam die in Noord-Afrika vanaf het midden van de elfde eeuw sterk in opkomst was gekomen.

Gedurende de elfde eeuw voltrok zich de grote neergang van de islamitische overheersing, niet alleen op het Iberisch schiereiland, maar in het hele Middellandse Zeegebied. Aan het absolute gezag dat de islamieten in de tiende eeuw uitoefenden kwam een einde. Andere volkeren doken op zoals de Catalanen, Franken en Normandiërs die zich bemoeiden met de strijd tussen christenen

en islamieten. In de periode van 1060 tot 1090 waren het vooral de Normandiërs die de Moorse posities betwistten. Met name hun verovering van Sicilië in 1091 betekende een gevoelige slag voor de Moorse heersers. De gebeurtenissen in die periode luidden de kruistochten in, waarvan de eerste op initiatief van paus Urbanus II in 1098 begon.

Willem Peeters, 30 november 2009.